

Клімова В.М.
здобувач вищої освіти спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Хилько І.І.**,
старший викладач кафедри економічної
кібернетики і математичного моделювання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Інфляція як специфічна властивість паперових грошей відома вже кілька століть. Інфляція – це знецінення грошей, що виявляється через зростання цін. Інфляція вимірюється динамікою цін. Вона є обернено пропорційною величиною до цінової динаміки [1].

Основною причиною прискорення інфляції залишаються прямі наслідки повномасштабної війни росії проти України. Серед них: порушення виробництва та ланцюгів постачання, зростання виробничих витрат бізнесу, ситуативне збільшення попиту на окремі товари та послуги, а також зниження пропозиції товарів. Впливали на ціни й непрямі наслідки війни: курсові ефекти та погіршення очікувань населення та бізнесу. Повномасштабна війна росії проти України пришвидшує інфляцію та позбавляє українців можливості повноцінно заробляти гроші. У 2022 році рівень реальних зарплат в Україні зменшиться на чверть, йдеться в звіті Національного банку України (НБУ).

Упродовж 2023 року безробіття залишатиметься на високому рівні (біля 26%). Надалі воно знижуватиметься завдяки розширенню попиту на робочу силу на тлі поживлення економічної активності. Очікується, що у 2024 році рівень безробіття зменшиться до 20%, а у 2025 році – до 17,6%. Безробіття залишатиметься вищим за свій природній рівень, ураховуючи, що процес відновлення виробничих потужностей та логістичних шляхів потребуватиме чимало часу. Кількість шукачів перевищує кількість вакансій, а роботодавці не мають можливості пропонувати високу зарплату [2]. Як зазначили в Міністерстві економіки і фінансів, упродовж всього часу з 24 лютого інфляцію практично формували два головних чинники війни: перший – обсяги руйнування інфраструктури (у тому числі енергетики) та логістики і, відповідно, швидкість відновлення та адаптації економіки, другий – рівень і швидкість міграції як чинник попиту і чинник забезпечення трудовими ресурсами потреби виробництва (і, відтак, формування пропозиції товарів та послуг).

Руйнівний тиск війни постійно компенсується політикою держави щодо перенесення тягаря воєнних наслідків з бізнесу та населення на бюджет (програми підтримки, фіксація курсу гривні, заморожування тарифів для населення). Це стало можливим завдяки отриманню фінансової допомоги від міжнародних партнерів. Національному банку вдалося зберегти контроль за

динамікою цін, зокрема завдяки фіксації офіційного курсу. Підвищення облікової ставки НБУ в середині минулого року також сприяло зменшенню інфляційного тиску, незважаючи на ослаблену монетарну трансмісію.

НБУ на початку повномасштабної війни вимушено зафіксував обмінний курс гривні до долара США та запровадив низку адміністративних обмежень, зокрема на валютні операції та рух капіталу.

Надалі для протидії тиску на обмінний курс, збереження макрофінансової стійкості та сповільнення інфляції НБУ утримуватиме жорсткі монетарні умови та вживатиме заходів для посилення монетарної трансмісії. НБУ очікує незначного зростання реального ВВП у 2023 році – на 0.3% [2]. Погіршення прогнозу порівняно із жовтневими оцінками зумовлене насамперед наслідками енергетичного терору, а також переглядом основного припущення щодо тривалості збереження безпекових ризиків. Останнє матиме наслідком відтермінування повноцінного розблокування портів, що стримуватиме потенціал відновлення експорту. Крім того, унаслідок накопичення проблем, пов'язаних із проведенням посівної та збиральної кампаній в умовах війни, меншими, за оцінками НБУ, будуть і врожаї цього року.

Водночас у прогнозі припускається, що протягом 2023 року вдасться уникнути значних додаткових руйнувань енергетичної інфраструктури, а бізнес і влада вживатимуть ефективних заходів для нівелювання наслідків уже зруйнованих потужностей. Зниження безпекових ризиків разом із поновленням повноцінної роботи портів, збільшенням врожаїв, поступовим відновленням виробничих потужностей, налагодженням логістики та пожвавленням внутрішнього попиту, у тому числі завдяки поверненню вимушених мігрантів, сприятимуть зростанню економіки у 2024–2025 роках. Вагому роль надалі відіграватиме також м'яка фіскальна політика. Швидшому зниженню інфляції завадять наслідки повномасштабної війни [3].

Завдяки всім цим чинникам у 2024 році реальний ВВП України зросте на 4.1%, а в 2025 році економічне зростання пришвидшиться до 6.4%. Обмежені можливості експорту, значна кількість вимушених мігрантів за кордоном та значні потреби економіки в імпорті для відбудови визначатимуть високий рівень дефіциту поточного рахунку в наступні роки. Однак інфляція дещо перевищуватиме цільовий діапазон НБУ $5\% \pm 1$ в. п. через необхідність поступового приведення тарифів на житлово-комунальні послуги до ринкових рівнів [3]. Натомість зростання цін на більшість товарів та послуг споживчого набору сповільниться до однознакового рівня. Зокрема, у 2024 році очікується суттєве зниження інфляції сирих продовольчих товарів та її стабілізація на рівні 3-4% [3]. Бізнес і населення продемонстрували високий рівень адаптивності у 2022 році. Цей чинник підтримуватиме економіку і надалі. Проте високі безпекові ризики все ще обмежуватимуть економічну активність у 2023 році, а дефіцит електроенергії позначатиметься ще й у 2024 році. Важливою передумовою, що дасть змогу

уникнути спаду економіки, за підсумками поточного року, є підтримка стійкості енергетичної системи.

У 2024-2025 роках економіка відновлюватиметься завдяки зниженню безпекових ризиків та, як наслідок, покращенню споживчих та ділових настроїв, активізації споживання та інвестиційної діяльності в умовах налагодження виробничих і логістичних процесів та збереження значних фіскальних стимулів [4]. Втім, реальний ВВП перебуватиме значно нижче свого потенційного рівня через значні втрати виробничого та людського потенціалу. За оцінками НБУ, у 2024 році економіка зросте на 4,1%, а у 2025 році – ще на 6,4% [2].

Висновок. Інфляційні процеси в Україні за досліджуваний період відбуваються за умови збройної агресії росії. Наслідки війни мають великий вплив на рівень інфляції та розвиток економіки держави. Аналізуючи фактори, які мають вплив на інфляцію, визначено її прогнозований рівень.

Основним припущенням цього макропрогнозу є суттєве зниження безпекових ризиків з початку 2024 року завдяки успішним діям української армії. Також дуже важливою є світова підтримка. Зокрема нова програма з Міжнародного валютного фонду з фінансуванням, відіграватиме ключову роль у покритті бюджетних потреб, а також дасть змогу підтримувати міжнародні резерви на достатньо високому рівні. Вона разом із спільними діями НБУ та уряду з активізації ринку внутрішніх державних боргових запозичень дасть змогу уникнути емісійного фінансування бюджетного дефіциту.

Список використаних джерел

1. Круш П. В., Клименко О. В. Інфляція: суть, форма та її оцінка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. С. 288.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/> (дата звернення: 05.03.2023).
3. Інфляційний звіт Національного банку України (січень 2023) Інфляційний звіт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg> (дата звернення: 05.03.2023).